

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СПІВПРАЦІ МІЖ КЛЮЧОВИМИ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ НА ЗАСАДАХ ДЕРЖАВНО - ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Третяк В.П., доктор екон. наук, доцент

Сюй Вейдун, аспірант

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Постановка проблеми. Сучасний стан сільських територій в Україні потребує вирішення питань, які склалися в аграрному секторі. Децентралізація в Україні відкриває не тільки нові можливості для органів місцевого самоврядування, вона створює умови для перегляду існуючої парадигми сільського розвитку.

Особливості сільських територій, які впливають на можливості їх розвитку полягають в наступному:

- значно нижча щільність населення;
- мала кількість підприємств та підприємців на тисячу осіб населення;
- переважна орієнтація людей на зайнятість у сільськогосподарському виробництві;
- недостатня мобільність сільського населення;
- низький рівень інновацій, наукової діяльності;
- розтягнуті комунікації;
- нижчий рівень публічних послуг та сервісів потрібних людям за місцем проживання.

Ці відмінності є вкрай важливими для прийняття рішення про відкриття бізнесів, адже в умовах ринку для бізнесу важливим є отримання максимального прибутку.

На сільських територіях з названими вище характеристиками, бізнесам, які потребують значної кількості зайнятих, чи які орієнтовані на місцеві ринки, працювати не так комфортно та рентабельно, як у великих містах чи урбанізованих територіях з високою щільністю населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти сталого розвитку сільських територій України представлені у працях А. Антонова [1], В. Борщевського [5], М. Кропивки [21], М. Маліка [10, 21] та інших науковців.

Крім того, функції та завдання сталого розвитку сільських територій узагальнено та обґрунтовано в наукових публікаціях Д.С. Богданова [3], А.В. Руснака [19].

Слід зауважити, що в даних наукових працях недостатньо приділяється уваги саме аспекту організації взаємодії ключових стейкхолдерів сільських територій, зокрема на засадах державно-приватного партнерства (ДПП).

Невирішені складові загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість досліджень, присвячених питанням розвитку сільських територій, аспекти взаємодії стейкхолдерів у контексті процесів децентралізації, залишаються наразі найменш вивченими та потребують подальшого дослідження.

Формулювання цілей статі. Метою дослідження є виявлення основних тенденцій та умов розвитку сільських територій, включаючи питання налагодження ефективної співпраці між ключовими стейкхолдерами, а саме органами державної влади, органами місцевого самоврядування, сільськогосподарськими товаровиробниками та жителями села на засадах державно-приватного партнерства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розроблення теоретичних і практичних засад розвитку сільських територій потребує перш за все визначення поняття «сільські території». Зауважимо, що на теперішній час існує велика кількість визначень, що свідчить про складність і багатогранність самого поняття. Існують різні підходи науковців до трактування поняття «сільська територія». Розглянемо особливості кожного підходу.

Прихильники територіального підходу В. Славов [20] та Л. Лисенко [8] пов'язують сільські території з територією, географічним утворенням, місцевістю поза містами, яка має певні ресурси з відповідними органами управління.

О. Белевят [2], М. Поленкова [13] з боку просторового підходу трактують сільську територію як простір (земний, географічний, економічний), основними характеристиками якого є наявність населення та ресурсної бази для виробництва.

В контексті структурного підходу М. Малік [9] та С. Мельник [11] під сільською територією розуміють певне утворення, структуру, сукупність, частину, елемент, які мають різні функціональні компоненти (ресурсний, організаційний, економічний, екологічний та соціальний).

На нашу думку, заслуговує уваги точка зору В. Прушківського та В. Колесникова [18], які вважають, що сільська територія – це просторова біоеколого-соціально-економічна система, яка знаходиться поза урбанізованими центрами, зі специфічним природно-екологічним, соціальним, економічним та інституціональним середовищами і населенням, які на ній функціонують та проявляють свій потенціал з метою задоволення індивідуальних і суспільних потреб.

В Україні Міністерство аграрної політики та продовольства є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, місія та стратегія якого полягає у забезпеченні формування та реалізації державної аграрної політики, державної політики у сферах сільського господарства та з питань продовольчої безпеки держави, розвитку сільських територій, технічної політики у сфері агропромислового комплексу та машинобудування для агропромислового комплексу, сільського розвитку, розвитку фермерства, сільськогосподарської кооперації [15].

Сучасний етап соціально - економічного розвитку в Україні характеризується проведенням другого етапу реформи децентралізації в Україні (2020-2021 роки), яка триває з 2014 року.

Під децентралізацією слід розуміти складну багатоаспектну систему розподілу функцій і повноважень між рівнями управління (державним і місцевими, із розширенням прав останніх). Відповідно до Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, децентралізація передбачає «...створення належних матеріальних, фінансових та організаційних умов для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування власних і делегованих повноважень.... Органам місцевого самоврядування базового рівня надаються повноваження відповідно до їх кадрового, фінансового, інфраструктурного потенціалу та ресурсів на новій територіальній основі...» [17].

Кабінет Міністрів України визначив підтримку реформи децентралізації в Україні одним з пріоритетних завдань, що сприятиме розвитку місцевого самоуправління і економічного розвитку країни в цілому. 2020 рік став ключовим у питанні формування базового рівня місцевого самоврядування: 12 червня 2020 року Уряд затвердив новий адміністративно-територіальний устрій базового рівня. Відповідно до розпоряджень Кабінету Міністрів, в Україні сформовано 1469 територіальних громад, які покриватимуть усю територію країни [16].

Децентралізація влади безпосередньо пов'язана з децентралізацією економіки. Під терміном децентралізація економіки слід розуміти систему управління економікою, при якій частина функцій центральної влади знаходиться у віданні місцевих органів самоуправління (в т.ч. підприємств, об'єднань) [6].

Ключові показники проведеної децентралізації сільських територій протягом 2015–2020 років наведено в табл. 1.

Децентралізація та реформа місцевого самоврядування дали громадам можливість ефективніше розвиватися і нарощувати доходи. Частка власних доходів місцевих бюджетів відносно ВВП постійно зростає - за підсумками 2020 року вона склала 6,9%, у 2021 році прогнозується на рівні 7,3%. До початку реформи, у 2014 році, вона становила 5,1%.

Також простежується поступове зменшення залежності місцевих бюджетів від трансфертів з державного бюджету та підвищення їх автономності. На сьогодні, частка трансфертів у загальному обсязі доходів місцевих бюджетів складає 33,7%. У 2014 році цей показник складав майже 60%. Це обумовлено, насамперед, розширенням фіскальної бази та посилення зацікавленості громад у нарощуванні доходної бази, розширенням їх повноважень у цій сфері [12].

**Ключові показники проведеної децентралізації протягом
2015–2020 років**

Показник	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Населення України, млн. осіб	42,761	42,585	42,386	42,153	41,902	41,588
Сільське населення, млн. осіб	13,256	13,176	13,102	13,015	12,897	12,763
Питома вага сільського населення у загальній чисельності населення, %	31,001	30,940	30,911	30,876	30,777	30,689
Кількість ОТГ	159	366	665	806	1 002	841
Кількість сільських ОТГ	93	108	173	75	116	627
Питома вага сільських ОТГ у загальній кількості ОТГ, %	58,491	29,508	26,015	9,305	11,577	74,554
Площа об'єднаних територіальних громад (тис. км ²)	36,800	89,600	167,500	193,500	238,800	553,818
Площа сільських ОТГ (тис. км ²)	16,134	22,179	37,029	11,365	21,554	173,444
Питома вага площі сільських ОТГ до площі ОТГ, %	43,842	24,753	22,107	5,873	9,026	31,317
Кількість сільських населених пунктів	28 388	28 385	28 378	28 376	28 376	28 376

Джерело: складено та розраховано авторами на основі джерел [7, 16]

Державно-приватне партнерство є одним з ключових механізмів реалізації політики модернізації економіки України, вирішення важливих соціально-економічних проблем. Реалізація масштабних модернізаційних проєктів в різних секторах економіки потребує значних інвестиційних ресурсів, потужним джерелом яких може стати приватний бізнес. Водночас, в умовах післякризового розвитку зростає інтерес бізнесу до державної підтримки, яка дозволить знизити ризики приватних інвестицій, підвищити надійність інвестиційних проєктів для кредитних організацій.

Модель приватно-державного партнерства (англ. «*Public-Private Partnership*») не є новою для іноземних держав. Зокрема, через систему державно-приватного фінансування проєктів суспільної інфраструктури в XVIII та на початку XIX ст. ст. в Англії залізниці, водо- та газопостачання, електрифікація, телефонний зв'язок отримали свій розвиток, насамперед, завдяки інвестиціям приватного сектору.

Науковці виділяють декілька етапів розвитку проєктного фінансування, які стали основою державно-приватного партнерства. По-перше, механізми фінансування проєктів видобутку корисних копалин (нафта, газ, вугілля, тощо)

вперше були застосовані в Техасі у 30-х роках ХХ ст. у нафтодобуванні, а також під час підготовки проєктів розробки нафтових покладів в Північному морі в 70-х роках ХХ ст. та проєктах, пов'язаних з видобутком газу та інших корисних копалин в Австралії й деяких інших країнах.

По-друге, фінансування незалежних енергетичних проєктів у секторі енергопостачання, вперше застосоване в США в 1978 р., сприяло розвитку комбінованих (спільних) підприємств, відомих сьогодні як спільна діяльність. Фінансування громадської інфраструктури (дороги, транспорт, громадські будівлі) розвинулось у Великобританії завдяки Закону про приватне фінансування *Private Finance Initiative (PFI)* на початку 90-х років ХХ ст., і зараз такі проєкти відомі як класичні проєкти державно-приватного партнерства [4]. В Україні практика укладення договорів на засадах приватно – державного партнерства лише набирає свого поширення, що стало можливим завдяки прийняттю нормативно-правових актів у цій сфері.

В законі України «Про державно-приватне партнерство» [14] зазначено, що державно-приватним партнерством є співробітництво між державою Україна, територіальними громадами в особі відповідних державних органів та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, установ, організацій (приватних партнерів), що здійснюється на основі договору.

Договір про фінансування це договір між приватним партнером та кредитором (кредиторами) чи їхніми представниками, укладений з метою фінансування проєкту, що здійснюється на умовах державно-приватного партнерства.

Також закон «Про державно-приватне партнерство» визначає ознаки державно-приватного партнерства, до яких належать:

1) створення та/або будівництво (нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт та технічне переоснащення) об'єкта державно-приватного партнерства та/або управління (користування, експлуатація, технічне обслуговування) таким об'єктом;

2) довготривалість відносин (від 5 до 50 років);

3) передача приватному партнеру частини ризиків у процесі здійснення державно-приватного партнерства;

4) внесення приватним партнером інвестицій в об'єкт державно-приватного партнерства [14].

Всі інвестиційні проєкти, що відповідають ознакам державно-приватного партнерства, мають бути реалізовані лише із застосуванням вимог Закону «Про державно-приватне партнерство» [14].

Таким чином, державно-приватне партнерство в Україні - це система відносин між державним та приватним партнерами (стейкхолдерами), при реалізації яких ресурси обох об'єднуються з відповідним розподілом ризиків, відповідальності та винагород (відшкодувань) між ними, для взаємовигідної співпраці на довгостроковій основі у створенні (відновленні) нових та/або модернізації (реконструкції) наявних об'єктів, які потребують залучення інвестицій, та у користуванні (експлуатації) такими об'єктами.

На рис. 1 запропоновано механізм ефективної взаємодії ключових стейкхолдерів сільських територій.

Рис. 1. Механізм взаємодії ключових стейкхолдерів сільських територій

Джерело: складено авторами

З рисунку видно, що однією з ключових груп є інвестори, які поділяються на інституційних та приватних. Саме вони будуть впроваджувати інноваційні проекти територіального розвитку.

Здійсненню ефективної взаємодії ключових стейкхолдерів сільських територій буде сприяти формування дієвої політики Уряду, яка буде спрямована на узгодження інтересів стейкхолдерів відносно розвитку сільських територій.

Висновки з проведеного дослідження. Децентралізація передбачає передачу повноважень та фінансів від державної влади якнайближче до людей - органам місцевого самоврядування. Кожен мешканець села чи міста має право на сучасну медицину й освіту, доступні та якісні адміністративні, комунальні, соціальні послуги, гарні дороги, чисті й освітлені вулиці. Але люди можуть впливати на якість цих послуг лише тоді, коли відповідальні за їх надання знаходяться близько. Найближчою до людей владою є органи місцевого самоврядування: сільські, селищні міські ради та їхні виконкоми. Отже, саме вони повинні мати широкі повноваження і достатньо коштів, щоб бути спроможними вирішувати усі місцеві питання і нести за це відповідальність.

Проекти державно-приватного партнерства дозволяють залучити приватний капітал в інфраструктуру сільських територій у стислі строки, а

також забезпечити стрімке економічне зростання навіть за відсутності значних державних вкладень.

Успішний розвиток державно-приватного партнерства як механізму активізації інвестиційної діяльності та залучення інвестицій у стратегічно важливі для держави сфери можливий лише за умови, коли буде забезпечено баланс інтересів держави і приватного інвестора.

Перелік посилань:

1. Антонов А.В. Державна політика сталого соціально-економічного розвитку сільських територій як умова зростання якості життя сільського населення: теоретико-методологічні засади та практичні аспекти: монографія. Донецьк: Юго-Восток, 2012. 379 с.

2. Белевят О. А. Соціально-економічний розвиток сільських територій в умовах транзитивної економіки: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03 Миколаїв, 2010. 20 с.

3. Богданов Д.С. Завдання сталого розвитку сільських територій. *Агросвіт*. 2017. № 7. С. 60–62.

4. Бойко О. Державно-приватне партнерство: світовий досвід та перспективи реалізації в Україні. *Юридична газета*. 2013. № 22. С. 42.

5. Борщевський В.В. Розвиток сільських територій в системі євроінтеграційних пріоритетів України: монографія. Ін-т регіонал. дослід. НАН України. Львів, 2012. 217 с.

6. Генеза ринкової економіки: Терміни, поняття персоналії / За наук. ред. Г.І. Башнянина і В.С. Іфтемічука. К.: «Магнолія плюс», 2004. 688 с.

7. Кількість адміністративно-територіальних одиниць в Україні. URL: http://database.ukrcensus.gov.ua/MULT/Dialog/view.asp?ma=1&ti=%CA%B3%EB%FC%EA%B3%F1%F2%FC+%E0%E4%EC%B3%ED%B3%F1%F2%F0%E0%F2%E8%E2%ED%EE%2D%F2%E5%F0%E8%F2%EE%F0%B3%E0%EB%FC%ED%E8%F5+%EE%E4%E8%ED%E8%F6%FC+%E2+%D3%EA%F0%E0%BF%ED%B3&path=./Quicktables/KEY_IND/1/&lang=1&multilang=uk (дата звернення: 14.09.2021).

8. Лисенко Л. До визначення поняття «сільська територія». *Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. праць ОРІДУ НАДУ*. 2009. № 2 (38). С. 12–15.

9. Малік М. Й. До питання сталого розвитку сільських територій. *Економіка АПК*. 2008. № 5. С. 51–58.

10. Малік М.Й., Белей С.І. Розвиток сільського господарства в регіоні Карпат: монографія. К.: ННЦ ІАЕ, 2008. 248 с.

11. Мельник С. І. Соціально-економічні проблеми відтворення та ефективного використання ресурсного потенціалу села: монографія. К.: ННЦ ІАЕ, 2004. С. 401–424.

12. Місцева економіка поступово відновлюється: Моніторинг реформи місцевого самоврядування. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/13785> (дата звернення: 12.09.2021).

13. Поленкова М.В. Наукові підходи до визначення економічного змісту категорії «сільська територія». *Вісник чернігівського державного технологічного університету. Серія «економічні науки»*. 2011. № 4 (54). С. 272–277.
14. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 р. № 2404-VI. Дата оновлення: 25.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text> (дата звернення: 16.09.2021).
15. Про Міністерство аграрної політики та продовольства України: положення від 17.02. 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-2021-%D0%BF#Text>. (дата звернення 16.09.2021).
16. Про реформу децентралізації в Україні: сайт. URL: <https://decentralization.gov.ua/about> (дата звернення: 14.09.2021).
17. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року № 333-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 16.09.2021).
18. Прушківський В.Г., Колесников В.І. Теоретичні підходи до визначення сільських територій. *Проблеми економіки*. 2014. № 4. С.127-132.
19. Руснак А.В. Функції, завдання, чинники функціонування та сталого розвитку сільських територій. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. 2012. № 1. С. 244–248.
20. Славов В. П. Економіко-енергетична система сталого розвитку сільських територій. *Вісник аграрної науки*. 2007. № 9. С. 68–71.
21. Соціально-економічні засади розвитку сільських територій (економіка, підприємництво, менеджмент) / М.Й. Малік, М.Ф. Кропивко, О.Г. Булавка [та ін.]; за ред. М.Й. Маліка. Київ : ІАЕ, 2012. 639 с.

References

1. Antonov, A.V. (2012). *State policy of sustainable socio-economic development of rural areas as a condition for increasing the quality of life of the rural population: theoretical and methodological principles and practical aspects [Derzhavna polityka staloho sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku sil's'kykh terytoriy yak umova zrostannya yakosti zhyttya sil's'koho naseleння: teoretyko-metodolohichni zasady ta praktychni aspekty]: monograph*, Donetsk: South-East, 379 p.
2. Beleviat, O.A. (2010). Socio-economic development of rural areas in a transitive economy [Sotsial'no-ekonomichnyy rozvytok sil's'kykh terytoriy v umovakh tranzytyvnoyi ekonomiky] author's ref. dis. ... cand. econ. Sciences: 08.00.03 Mykolaiv, 20 p.
3. Bohdanov, D.S. (2017). Tasks of sustainable development of rural areas [Zavdannya staloho rozvytku sil's'kykh terytorii], *Agrosvit*, № 7, p. 60–62.
4. Boiko, O. (2013). Public-private partnership: world experience and prospects for implementation in Ukraine [Derzhavno-pryvatne partnerstvo: svitovyy dosvid ta perspektyvy realizatsiyi v Ukrayini], *Legal newspaper*, № 22, P. 42.

5. Borshchevsky, V.V. (2012). *Development of rural areas in the system of European integration priorities of Ukraine [Rozvytok sil's'kykh terytoriy v systemi yevrointehratsiynykh priorytetiv Ukrayiny]: monograph*. Inst. Regional. experiment. NAS of Ukraine, Lviv, 217 p.
6. *Genesis of market economy: Terms, concepts of personality [Henezha rynkovoyi ekonomiky: Terminy, ponyattya personaliyi]* / For science. ed. G.I. Bashnyanin and VS Iftemichuk. K.: "Magnolia Plus", 2004, 688 p.
7. Number of administrative-territorial units in Ukraine [Kil'kist' administratyvno-terytorial'nykh odynyts' v Ukrayini], available at: http://database.ukrcensus.gov.ua/MULT/Dialog/view.asp?ma=1&ti=%CA%B3%EB%FC%EA%B3%F1%F2%FC+%E0%E4%EC%B3%ED%B3%F1%F2%F0%E0%F2%E8%E2%ED%EE%2D%F2%E5%F0%E8%F2%EE%F0%B3%E0%EB%FC%ED%E8%F5+%EE%E4%E8%ED%E8%F6%FC+%E2+%D3%EA%F0%E0%BF%ED%B3&path=./Quicktables/KEY_IND/1/&lang=1&multilang=uk (last accessed 14.09.2021).
8. Lysenko, L. (2009). To the definition of "rural area"[Do vyznachennya ponyattya «sil's'ka terytoriya»]. *Actual problems of public administration: coll. Science. prot ORIDU NADU*, № 2 (38), P. 12–15.
9. Malik, M.Y. (2008). On the issue of sustainable development of rural areas [Do pytannya staloho rozvytku sil's'kykh terytoriy], *Economics of agro-industrial complex*, № 5, P. 51–58.
10. Malik, M.Y., Beley, S.I. (2008). *Development of agriculture in the Carpathian region [Rozvytok sil's'koho hospodarstva v Karpat-s'komu rehioni]: monograph*, K.: NSC IAE, 248 p.
11. Melnyk, S.I. (2004). Socio-economic problems of reproduction and effective use of resource potential of the village [Sotsial'no-ekonomichni problemy vidtvorennya ta efektyvnoho vykorystannya resursnoho potentsialu sela]: monograph. K.: NNC IAE, P. 401- 424.
12. The local economy is gradually recovering: Monitoring local government reform [Mistseva ekonomika postupovo vidnovlyuyet'sya: Monitorynh reformy mistsevoho samovryaduvannya], available at: <https://decentralization.gov.ua/news/13785> (last accessed 12.09.2021).
13. Polenkova, M.V. (2011). Scientific approaches to determining the economic content of the category "rural area" [Naukovi pidkhody do vyznachennya ekonomichnoho zmistu katehoriyi «sil's'ka mistsevist'»]. *Bulletin of Chernihiv State Technological University. Economic Sciences Series*, № 4 (54). P. 272–277.
14. On public-private partnership: Law of Ukraine from 01.07.2010 № 2404-VI. Last update: 25.10.2020 [Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo: Zakon Ukrayiny vid 01.07.2010 № 2404-VI. Ostannye onovlennya: 25.10.2020], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text> (last accessed 16.09.2021).
15. About the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine: regulations from 17.02.2021 [Pro Ministerstvo ahrarynoyi polityky ta prodovol'stva Ukrayiny: polozhennya vid 17.02.2021], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-2021-%D0%BF#Text>. (last accessed 16.09.2021).

16. On decentralization reform in Ukraine: website [Pro reformu detsentralizatsiyi v Ukrayini: sayt], available at: <https://decentralization.gov.ua/about> (last accessed 14.09.2021).

17. On approval of the Concept of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine: order of the Cabinet of Ministers of Ukraine from April 1, 2014 № 333-r [Pro skhvalennya Kontseptsiyi reformuvannya mistsevoho samovryaduvannya ta terytorial'noyi orhanizatsiyi vlady v Ukrayini: rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 1 kvitnya 2014 roku № 333-r], available at: <http://zakon.rada.gov.ua> (last accessed 16.09.2021).

18. Prushkivsky, V.G., Kolesnikov, V.I. (2014). Theoretical approaches to the definition of rural areas [Teoretychni pidkhody do vyznachennya sil's'kykh terytoriy], *Problems of the economy*, № 4. P.127-132.

19. Rusnak, A.V. (2012). Functions, tasks, factors of functioning and sustainable development of rural areas [Funktsiyi, zavdannya, faktory funktsionuvannya ta staloho rozvytku sil's'koyi mistsevosti], *Scientific works of Poltava State Agrarian Academy*, № 1. P. 244–248.

20. Slavov, V.P. (2007). Economic and energy system of sustainable development of rural areas [Ekonomichna ta enerhetychna systema staloho rozvytku sil's'kykh terytoriy], *Bulletin of Agricultural Science*, № 9. P. 68–71.

21. *Socio-economic principles of rural development (economy, entrepreneurship, management)* [Sotsial'no-ekonomichni zasady rozvytku sil's'kykh terytoriy (ekonomika, pidpryyemnytstvo, menedzhment)], M.Y. Malik, M.F. Kropivko, O.G. Pin [etc.]; for order. M.J. Malik. Kyiv: IAE, 2012. 639 p.

РЕФЕРАТИ РЕФЕРАТЫ ABSTRACTS

УДК 332.14:334.021; JEL Classification: Q 01, R 11

Третяк В.П., Сюй Вейдун, ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СПІВПРАЦІ МІЖ КЛЮЧОВИМИ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ НА ЗАСАДАХ ДЕРЖАВНО - ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Мета: виявлення основних тенденцій та умов розвитку сільських територій, включаючи питання налагодження ефективної співпраці між ключовими стейкхолдерами, а саме органами державної влади, органами місцевого самоврядування, сільськогосподарськими товаровиробниками та жителями села на засадах державно-приватного партнерства. **Методика дослідження:** метод порівняльного аналізу використано для визначення відмінностей у підходах науковців до трактування поняття «сільська територія», методи узагальнення та систематизації використано для визначення місця державно-приватного партнерства у формуванні ефективної співпраці стейкхолдерів, графічний метод – для відображення механізму взаємодії ключових стейкхолдерів сільських територій. **Результати дослідження:** узагальнено основні підходи науковців до трактування поняття «сільська територія». Визначено, що Міністерству аграрної політики та продовольства належить ключова роль у розвитку сільських територій. На підставі аналізу

ключових показників другого етапу децентралізації сільських територій (2015–2020 р.р.), авторами обґрунтовано, що державно-приватне партнерство є одним з ключових механізмів реалізації політики модернізації економіки України, вирішення важливих соціально-економічних проблем. Сформовано механізм взаємодії ключових стейкхолдерів сільських територій, який буде сприяти впровадженню інноваційних проєктів задля розвитку сільських територій. **Наукова новизна** полягає в тому, що авторами запропоновано впровадження механізму взаємодії ключових стейкхолдерів сільських територій на засадах державно-приватного партнерства, який у перспективі забезпечить впровадження інноваційних проєктів розвитку та оптимальну взаємодію стейкхолдерів у сучасних умовах соціально-економічної нестабільності та глобальних викликів. **Практична значущість** полягає в тому, що запропонований механізм взаємодії ключових стейкхолдерів сільських територій може використовуватися органами місцевого самоврядування (зокрема, територіальними громадами) для організації взаємодії стейкхолдерів територій та узгодження їх інтересів у конфліктних ситуаціях. Крім того, цей механізм можуть використовувати у своїй діяльності безпосередньо стейкхолдери сільських територій, а також державні керівні установи, дослідницькі організації та інші зацікавлені особи.

Ключові слова: сільська територія, децентралізація, державно-приватне партнерство, інвестори, інноваційні проєкти.

УДК 332.14:334.021; JEL Classification: Q 01, R 11

Третьяк В.П., Сюй Вэйдун, ФОРМИРОВАНИЕ ЭФФЕКТИВНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ КЛЮЧЕВЫМИ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ НА ОСНОВЕ ГОСУДАРСТВЕННО - ЧАСТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Цель: выявление основных тенденций и условий развития сельских территорий, включая вопросы налаживания эффективного сотрудничества между ключевыми стейкхолдерами, а именно органами государственной власти, органами местного самоуправления, сельскохозяйственными товаропроизводителями и жителями села на принципах государственно-частного партнерства. **Методика исследования:** метод сравнительного анализа использовано для определения различий в подходах ученых к трактовке понятия «сельская территория», методы обобщения и систематизации использовано для определения места государственно-частного партнерства в формировании эффективного сотрудничества стейкхолдеров, графический метод - для отражения механизма взаимодействия ключевых стейкхолдеров сельских территорий. **Результаты исследования:** обобщены основные подходы ученых к трактовке понятия «сельская территория». Определено, что Министерству аграрной политики и продовольствия принадлежит ключевая роль в развитии сельских территорий. На основании анализа ключевых показателей второго этапа децентрализации сельских территорий (2015-2020 г.г.), авторами обосновано, что государственно-частное партнерство является одним из ключевых механизмов реализации политики модернизации

экономики Украины, решения важных социально-экономических проблем. Сформирован механизм взаимодействия ключевых стейкхолдеров сельских территорий, который будет способствовать внедрению инновационных проектов для развития сельских территорий. **Научная новизна** заключается в том, авторами предложено внедрение механизма взаимодействия ключевых стейкхолдеров сельских территорий на основе государственно-частного партнерства, который в перспективе обеспечит реализацию инновационных проектов развития и оптимальное взаимодействие стейкхолдеров в современных условиях социально-экономической нестабильности и глобальных вызовов. **Практическая значимость** заключается в том, что предложенный механизм взаимодействия ключевых стейкхолдеров сельских территорий может использоваться органами местного самоуправления (в частности, территориальными общинами) для организации взаимодействия стейкхолдеров территорий и согласования их интересов в конфликтных ситуациях. Кроме того, этот механизм могут использовать в своей деятельности непосредственно стейкхолдеры сельских территорий, а также государственные руководящие учреждения, исследовательские организации и другие заинтересованные лица.

Ключевые слова: сельская территория, децентрализация, государственно-частное партнерство, инвесторы, инновационные проекты.

UDK 332.14: 334.021; JEL Classification: Q 01, R 11

Tretyak V.P., Xu Weidong, FORMATION OF EFFECTIVE COOPERATION BETWEEN KEY STAKEHOLDERS OF RURAL AREAS ON THE BASIS OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP

Purpose: to identify the main trends and conditions of rural development, including the establishment of effective cooperation between key stakeholders, namely public authorities, local governments, agricultural producers and villagers on the basis of public-private partnership. **Research methodology:** comparative analysis method used to identify differences in the approaches of scientists to the interpretation of the concept of "rural area", methods of generalization and systematization used to determine the place of public-private partnership in the formation of effective stakeholder cooperation, graphical method - to reflect the interaction of key rural stakeholders. **Research results:** the main approaches of scientists to the interpretation of the concept of "rural area" are summarized. It is determined that the Ministry of Agrarian Policy and Food has a key role in the development of rural areas. Based on the analysis of key indicators of the second stage of decentralization of rural areas (2015-2020), the authors substantiate that public-private partnership is one of the key mechanisms for implementing the policy of modernization of Ukraine's economy, solving important socio-economic problems. A mechanism of interaction of key stakeholders of rural areas has been formed, which will promote the implementation of innovative projects for the development of rural areas. **The scientific novelty** is that the authors propose the implementation of a mechanism of interaction of key stakeholders of rural areas on the basis of public-private partnership, which in the future will ensure the implementation of innovative

development projects and optimal interaction of stakeholders in today's conditions of socio-economic instability and global challenges. *The practical value* is that the proposed mechanism of interaction of key stakeholders of rural areas can be used by local governments (in particular, local communities) to organize the interaction of stakeholders of territories and coordinate their interests in conflict situations. In addition, this mechanism can be used directly by rural stakeholders, as well as government agencies, research organizations and other stakeholders.

Key words: rural area, decentralization, public-private partnership, investors, innovative projects.

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Третяк Вікторія Павлівна – доктор економічних наук, доцент, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, професор кафедри управління та адміністрування ННІ «Каразінська школа бізнесу», м. Харків, Україна; email: v.tretiak@karazin.ua; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5225-8754>. Моб. 067-577-27-33.

Третьяк Виктория Павловна – доктор экономических наук, доцент, Харьковский национальный университет имени В.Н. Каразина, профессор кафедры управления и администрирования, УНИ «Каразинская школа бизнеса», г. Харьков, Украина.

Tretyak Viktoriia Pavlivna – Doctor of Sciences (Economy), Associate Professor, V.N. Karazin Kharkiv National University, Full Professor of the Department of Management and Administration, ERI “Karazin Business School”, Kharkiv, Ukraine.

Сюй Вейдун – аспірант кафедри управління та адміністрування ННІ «Каразінська школа бізнесу», Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна.

Сюй Вэйдун - аспирант кафедры управления и администрирования УНИ «Каразинская школа бизнеса», Харьковский национальный университет имени В.Н. Каразина, г. Харьков, Украина.

Xu Weidong- PhD student of the Department of Management and Administration, ERI “Karazin Business School”, V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine.